

ده فیلم برتر دهه ۹۰

- «ابد و یک روز» و «متری شیش و نیم» ساخته سعید روستایی
- «پستاده در غبار» و «درخت گردو» ساخته محمدحسین مهدویان
- «خشم و هیاهو» و «مغزهای کوچک زنگ زده» ساخته هومن سیدی
- «شبی که ماه کامل شد» ساخته نرگس آبیاری
- «آرایش غلیظ» و «رگ خواب» ساخته حمید نعمت‌الله
- «کوچه بی‌نام» ساخته هاتف علیمردانی
- «برف روی کاج‌ها» ساخته پیمان معادی
- «فروشنده» ساخته اصغر فرهادی
- «خورشید» ساخته مجید مجیدی
- «جهان با من برقص» ساخته سروش صحت

عنوان یک فیلمساز بااستعداد مطرح کند. با پیروی از فرم سینمای آمریکا، خشونت‌نمایی در عین واقع‌گرایی و رعایت جذابیت بصری که با بازی واقعی و سخت همراه بود، کاری است که هومن سیدی به خوبی از پس آن برآمد و برمی‌آید.

در این بین نیما جاویدی را هم نمیتوان از قلم انداخت چراکه با «سرخپوست» فرم جدیدی از سینما، فیلمبرداری و حتی بازی را به رخ تماشاگر کشید.

● **فیلم‌های تجربه‌گرا:** در همه دهه‌ها فیلم‌های تجربه‌گرا و فیلمسازان طرفدار این جریان وجود داشته اما در دهه ۹۰ این گرایش با موفقیت بیشتری دنبال شد چنانکه فیلم‌هایی چون «نفس»، «در دنیای تو ساعت چند است» و «پرویز» را می‌توان شاخص‌ترین آثار این گرایش در این دوره دانست. «پرویز» ساخته مجید برزگر که عنوان پرفروش‌ترین فیلم گروه هنر و تجربه را یدک می‌کشد، موفق شد تجربه‌ای جدید از آدم‌های منزوی طبقه متوسط شهری را در قالب فیلمی جذاب به تصویر بکشد.

● **فیلم‌های مینیمال:** «قصر شیرین»، «فراری» و «رگ خواب» از جمله فیلم‌هایی بودند که برخلاف برخی جریان‌های فیلم‌سازی موسوم به بیگ پروداکشن و پر سروصدا، داستان‌های ساده و کوچک خود را به شکل باورپذیر و همراه‌کننده‌ای روایت کردند تا نشان دهند نفس‌قصد و شخصیت‌های سمپاتیک بیش از هزینه و پروژه‌های سینمایی آنچنانی می‌توانند در جذب مخاطب موثر باشد. الگویی که «قصر شیرین» از رضا میرکریمی و «فراری» از علیرضا داوودنژاد مهم‌ترین نمونه‌هایش بودند؛ فیلم‌هایی ساده با بازیگران اندک اما داستانی جاندار و جذاب که توانستند علاوه بر ارتباط با مخاطبان عام به دلیل داشتن کیفیت داستانی و جذابیت‌های زیباشناسانه، مخاطب خاص را نیز با خود همراه سازند.

● **فیلم‌های تابوشکن:** شمار فیلم‌های تابوشکن در دهه ۹۰ فراوان بودند، به‌خصوص آن‌هایی که توقیف شدند و یا در فرصت محدود فرصت نمایش یافتند که از این لیست «خانه پدری» کیانوش عیاری شاخص‌ترین نمونه قابل توجه و تحلیل است؛ فیلمی که با وجود سال‌ها توقیف، در زمان نمایش همچنان جذاب و پرترفدار بود و توانست جریان‌های فیلم‌های تابوشکن را احیا کند تا بار دیگر نشان دهد سینما علاوه بر ابعاد و کارکردهای هنری، یکی از مهم‌ترین مادیوم‌ها برای بازنمایی جامعه و طرح سنت‌ها و تفکرات اجتماعی مرسوم در اجتماع است. پخش غیرقانونی این فیلم و تحسین مخاطبان نشان داد هیچ فیلمی در محاق نمی‌ماند، همین کارگردان فیلم «کاناپه» را نیز در توقیف دارد که سرنوشت نامعلومی در انتظار آن است.

● **دهه ۹۰ را در بخش فیلمسازی باید دهه ذائقه‌های متفاوت در کارگردانی، تداوم جریان فیلم‌های تجربه‌گرا و مینیمال و همچنین ساخت فیلم‌های تابوشکن در میان اوج چندباره فیلم‌های توقیف شده دانست.**

● **ظهور نسل جدید سینماگران:** سعید روستایی، محمدحسین مهدویان و هومن سیدی شاخص‌ترین چهره‌هایی هستند که به‌طور چشمگیری نامشان با فیلم‌های «ابد و یک روز»، «پستاده در غبار» و «مغزهای کوچک زنگ‌زده» در این دهه مطرح شد و توانستند سبک و سیاق جدید و هوای تازه‌ای را در سینمای ایران ایجاد کنند. پیش از این اگر یک کارگردان توفیق پیدا می‌کرد اغلب فیلمسازان از روی دست او کپی می‌کردند اما از میانه دهه نود تا انتهای آن صاحبان آثار، شکل‌ها و فرم‌های جدید و بدیعی را دنبال کردند تا جایی که محمدحسین مهدویان با سبک مستند داستانی به شکل عامه‌پسند و جذاب، جایگاهی را برای خود ثبت کرد و از سوی دیگر موجب شد بخش مهمی از تاریخ معاصر کشور بازنمایی و بازسازی شود. سعید روستایی نگاه پرسش‌گر و یابی و شهری و وحشی را تم کارهایش کرد و ابعاد و معنای سیاه‌نمایی نترسید و به دل جامعه و زیر پوست شهر زد و پوسیدگی‌های دل‌به‌هم‌زن شهر را در ردای داستان‌هایی از جنس اعتیاد، عشق، قاچاق و... نشانمان داد. هومن سیدی نیز با «مغزهای کوچک زنگ‌زده» توانست به یک باره نام خود را میان منتقدان و مردم به

فروشنده

فیلمی از اصغر فرهادی

شهاب حسینی
ترانه علیدوستی
باک کریمی
فرید سجادی حسینی
ناصر میهن‌سادانی

وی در بازیگری بود. شاکر دوست که به واسطه ظاهرش بیشتر به چشم کارگردانان می‌آمده با گرمی خاص و در قالبی سیاه و سفید به مخاطب در فیلم «خفه‌گی» شناسانده می‌شود و نرگس آبیاری در دو فیلم آخرش این بازیگر را به نوعی مدیون خود می‌کند. شاکر دوست برای فیلم «شبی که ماه کامل شد» سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن را دریافت کرد تا بیش از هر چیز نشان دهد، می‌توان از شمایل تجاری و نازل در بازیگری به حضوری موثر و هنرمندانه در آن تبدیل شد.

هر چقدر که بازیگران حمید نعمت‌الله در فیلم‌هایش می‌درخشند، او هم احیاکننده و جان‌بخش خوبی به ستاره‌هایی است که کمی از مسیر خارج شده‌اند یا در آستانه تکرار قرار گرفته‌اند؛ با پیشنهاد درست و به‌موقع و یک ترکیب فوق‌العاده و عالی از طرف او می‌بینیم کسی مثل علی‌عمرانی یا حتی مرحوم اجلائی هم به یکباره شکل تازه‌ای از خود ارائه می‌دهند که برای مخاطب شگفتی‌ساز است.

این اتفاق برای لیلیا حاتمی هم افتاد و فاز جدیدی از قدرت او در هنرپیشگی با «رگ خواب» رونمایی شد که قبل‌تر یا آن را ندیده بودیم یا با این شدت به صورت مخاطب برخورد نکرده بود. حاتمی با یک انتخاب درست دیگر در همین دهه با سریال اینترنتی «نهنگ آبی»، موفق به بازی و شخصیت‌پردازی با ظرافت مدنظر کارگردان و موجب تشویق مخاطب حرفه‌ای شد.

چطور می‌شود در دهه نود بازیگران ستاره‌ای مثل هادی حجازی‌فر و ساعد سهیلی یا طناز طباطبایی را نادیده انگاشت. محمدحسین مهدویان، با شناساندن حجازی‌فر به مخاطب لطف بزرگی به سینما کرد و بعدتر در «لاتاری» به تثبیت او رسید و «بی‌همه چیز» بهترین پایان‌بندی برای حجازی‌فر در این دهه بود.